Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

De praeparatione ad missam

https://hdl.handle.net/1874/334517

Ad Regulares in Traiecto

Tractatus eximii docto

ris Bonauenture ordinis minorum. de corpore christi et de preparatõne ad eius deuotam susceptõem. ritamq[ue] celebrationem misterij miſſe &c.

Tractatus eximij doctoris Bonauẽture ordinis mi/
noꝝ: de corꝑe xp̃i. ꝛ de ꝑparatõe ad eiꝰ deuotã ſuſceptõ
nem ritãq; celebratõem miſterij miſſe Incipit feliciter

D honorem glo/
rioſe ac indiuidue trinitatis. ad hono
rẽ excellẽtiſſimi ſacramẽti. ſ. ꝑcioſi cor
poris ꝛ ſanguinis dñi noſtri Jeſu xp̃i
deſcribã tibi formã. ꝑ quã potes ma/
nuduci leuiter ad ꝯtẽplatõnem tãti mi
ſterij ac ꝯgrue diſponi ad eiꝰ ꝑceptõnem. quã nõ raptim
ſtrepitu ꝟboꝝ legere. ſʒ eius ſenſum efficacit̃ cordi impri
mere debes. ꝛ ex intimo affectu ſingula queq; in toto vel
in ꝑte (ꝓut ſonãt) ſollicite rumĩare. Primo accedẽdo ad
mẽſã celeſtis ꝯuiuij. iuxta apl'm. ꝓba teipm̃ ꝛ diligent̃ ex
amina q̃li fide. ꝛ in q̃li ꝓpoſito. ꝛ q̃nta charitate. ꝛ ꝓpter
q̇d accedis. Attẽde igit̃ iſta q̃ttuor ſingula ꝑ ſe. Et ꝑmo
vide quã fidẽ hr̃e debes circa veritatẽ vel eſſentiã huiꝰ ſa
cramẽti. Credere eñi firmit̃ debes ꝛ nullatenꝰ debes du/
bitare. ſm̃ ꝙ docet ꝛ ꝑdicat catholica fides ꝙ in hora ex/
preſſionis xp̃i ꝟboꝝ panis materialis atq; viſibil'. adue/
niẽti mirifico ꝛ celeſti pane velut creatori honorem defe
rẽs locũ ſuũ. ſcʒ viſibilẽ ſpẽm accidẽtiũ ꝓ miſterio ꝛ ſacra
mẽtali ſeruitio reliq̇t. q̃ deſinẽte eẽ mõ ꝛ ineffabili mõ in
eodẽ inſtãti. iſta ſub illis accñtibꝫ ꝟaciter exiſtũt. Primo
illic puriſſima xp̃i caro ꝛ corpꝰ. qđ fabricãte ſcõ ſpũ trac/
tũ fuit de vtero glorioſe ꝟginis marie appẽſum in cruce
impoſitũ in ſepulchro. glorificatũ in celo Scđo q2 caro
nõ viuit ſine ſanguine: iõ neccãrio eſt ꝛ ille ſanguis ꝑcio/
ſus. q̇ felicit̃ manauit ꝓ mũdi ſalute in cruce Tercõ cum
nõ ſit verꝰ hõ abſq; aĩa rõnali. ꝓpterea ẽ ibi aĩa gl'oſa xp̃i
excedens in gratia omnẽ virtutẽ gloriã ꝛ poteſtatem. in
q̃ repoſiti ſunt oẽs thezauri diuine ſapientie. Quarto. q̇a
xp̃us eſt verus hõ ꝛ verꝰ deus. iõ ꝯſequẽter eſt ibi deꝰ in
ſua maieſtate gl'oſus Hec oĩa quattuor ſil' ꝛ ſingula tota
ſub ſpẽbus panis ꝛ vini ꝑfecte ꝯtinẽt̃. nõ minus in cali/

ce q̄ in hoſtia. nec min⁹ in hoſtia q̄ in calice. nec in vno defectus ſuppletur alteri⁹. ſed in omnibus innuit miſterium. de quo eſt grādis ſermo. Sufficit em̄ credere deū verum ⁊ hoīem ſub vtraq ſpē cōtineri: cui aſſiſtūt angelorum̄ frequētia ⁊ ſanctorum̄ p̄ſentia. ⁊ vide q̄m pulchre xp̄us ſub his ſpēbus duabus tm̄ ꝯtinet. Primo qr panis ⁊ vinum optimū ſt̄ nutrimētū totius hoīs. nam panis nutrit carnem. ⁊ vinū trāſit in ſanguinē. q̄ eſt ſedes aīe. Scd̄o qr eorum̄ vſus p̄ncipalior eſt ⁊ ꝯmunior ⁊ mūdior ⁊ minus faſtidioſus habetur. iō puritas ſpūalis refectōnis optime figuratur p corp⁹ ⁊ ſanguinem. Tercio nā panis ſignificat corpus illud trituratum molatum piſcatū in paſſione decoctū ⁊ aſſum igne diuini amoris in camino in ara crucis. Vinū vero ſ̄cat ſanguinem. qui de vua ſcilꝫ xp̄i corpore eſt de torculari crucis exp̄ſſus. Quarto pulchre ſ̄cat corpus xp̄i miſticum. ſcꝫ eccleſiā collectā ex multis fidelibus p̄deſtinat̄ ad vitā tanq̄ ex multis granis ⁊ racemis. Cū ergo accederis caue ne dubitando vacilles et tanq̄ cecus manu reptās baculo arūdineo .ſ. argumētis naturalibus ⁊ rōnibus humanis querēdo qūo iſta fieri poſſunt. ſicut quōdam iudei litigabāt. ⁊ q̇dam diſcipuli ſcādaliſati abierūt retrorſū. ſꝫ ſubijce teip̄m. ⁊ tēpera mētē tuam ſub iugo fidei. quā tātis teſtibus roboratā vides Quid em̄ dubitatōnis de hoc ſacramēto remanet: qd̄ a xp̄o tam exp̄ſſe traditū. ab apoſtolis predicatū. a ſcis patribus orthodoxis tot cētenariis annorum̄ frequētatum. tātiſq cerimonijs tot miraculis ⁊ prodigiis ⁊ obſeruātiis quaſi teſtimoniis probabilibus ꝯfirmatum vides Tolle hoc ſacramētū de eccia. ⁊ quid erit in mūdo niſi error et infidelitas. ⁊ populus xp̄ianus quaſi grex porcorū diſperſus ⁊ ydolatrie deditus. ſicut exp̄ſſe patet in ceter̄ infidelibus Sed p hoc ſtat eccia. roborat̄ fides. viget xp̄iana religio ⁊ diuinus cultus. Unde inq̇t xp̄us. Ego vobiſcum ſum vſq ad ꝯſummatōem ſeculi. Et Aug⁹. octauo de trinitate dt. poſt et̄ notare debes. q ſicut xp̄s docuit corp⁹ velatū nob dari. Quid em̄ valeret fides tua ſi xp̄s

ĩn ꝓpria forma viſibil' tibi appareret. certe ⁊ coacte eum
adorares.. Aut quõ carnales oculi tãtã gloriã ferre poſ/
ſẽt. Quis ꝟo icipiẽs dicat vt carnẽ crudã aut hoĩs cruo
rem in ꝓpa forma ſua comedere ⁊ bibere poſſʒ. Recedat
ḡ oĩs dubitatõ. qꝛ ſicut olim diuinitas in vtero ꝟginali
latuit. ⁊ filiꝰ dei ſub humanitatꝫ carnis velamĩe viſibilis
mũdo apparuit. ſic ⁊ glorificata humaĩtas diuinitati cõ
iuncta ſub forma panis latet vt noƀ mortalibꝫ ſe cõpare
poſſet: Scđo ꝓba teip̃m cũ q̃li ꝓpoſito ⁊ diſpõne acce:
dis: iõ diſcute ⁊ reuolue ꝯſcĩe domũ. ⁊ vide ſi ſit intꝰ for
te aliq̃ turpitudo in mẽte. vel aliq̃ macula extra in mente
vel in carne q̃ offendi poſſent oculi illiꝰ. q̇ eſt ſcũs ſcõrum.
Primo ergo rediẽs introrſus ad iniq̇tatẽ tue mentis ꝯſi
dera quãta mala ab ineũte etate ꝯmiſiſti. quãta bona ne
glexiſti. q̃ꝫ breuis vita q̃ꝫ icerta mors. q̃ꝫ lubrica ⁊ ꝑiculo/
ſa via huiꝰ tp̃is. Rumina ne forte (qđ abſit) poſt ꝑcedẽtẽ
ꝯfeſſionẽ ⁊ p̃niam aliq̇d ſit in te mortale peccatũ vel pec/
cãdi ꝓpoſitũ vñ mortua ſit tua miſera aĩa. ⁊ ꝑ hoc a radi
ce xp̃i ⁊ eccĩe abſciſe. qꝛ ille viuificus paĩs ⁊ diuinus ci/
bus nõ preſtat nutrimẽtũ vite nec influxũ mẽbris abſciſ̃
et mortis. teſte ſcriptura que đt. In maliuolã aĩam nõ in
troibit ſapĩa. nec habitabit in corꝑe ſubdito peccatꝫ Un
de a talibus ſumiẗ ſacramentuʒ ⁊ nõ res ſacramẽti. i. xp̃i
grã ⁊ diuinitas charitatꝫ eius. Comediẗ guſtu: ſʒ nõ refi
cit ſp̃m. vadit ad ventrẽ ⁊ nõ intrat mentẽ. deglutitur tã/
q̃ꝫ abrutbanũ ſine ſui leſione ⁊ nõ viuificat aĩam. nec in/
corporat eã ſibi: neqꝫ vnit: ſed potiꝰ nauſea ꝯpellẽte taleʒ
ip̃e xp̃s euomit velut cadauer putridũ beſtijs ⁊ auibꝫ de
uorãdum. cũ ſcʒ ĩfelicem aĩam tradit ſathane cruciandã
Sicuti de iuda ſcriptũ eſt. qm̃ poſt buccellaʒ ĩtroiuit in
eum ſathanas. Quapropẗ ſi talibus laq̇atus es. caueas
ne pro aliq̃ cã vl' nccitate abſqꝫ debita ꝯtritõe ac ꝓpoſito
penitẽdi. ⁊ ꝯfeſſione premiſſa accedere ad altare p̃ſumas
qꝛ horrẽdũ eſt incidere in manꝰ dei viuẽtꝫ. Sʒ heu q̇t ſtꝫ
hodie ſacerdotes miſeri ⁊ ſue ſalutꝫ ĩprouidi. q̇ xp̃i corpꝰ
velut carnes pecudũ mãducãt ⁊ ĩuoluti ⁊ ꝯtamiati abhõ

minatōibus.de q̇bus dicere nō eſt fas ſceleratꝫ maībus
et pollutis labijs ꝯtīgere nō verētur:ſꝫ oſculari filiū dei
et marie virgīs. Verū ſi hoꝝ ſacrificiū ſuſcipit deus au
deo dicere mēdax eſt ⁊ ſocius pccōꝝ. Inſup qđ deterius
eſt ad tantā ꝑuenerūt iſtis tꝑibus ꝑuerſitatē ⁊ ſtulticiam
quādā vt putāt infeliciſſimi ſua ſcelera ⁊ īmūdicias pec-
catoꝝ(q̄ q̇tidie facere ⁊ iterare ꝓponūt)abſqꝫ pm̄a ⁊ cōfeſ
ſione ꝑ ſacrā coīonē q̇tidie celebrātes expiare. Tales nō
ſunt ſacerdotes ſꝫ ſacrilegi.nō xp̄iani ſed heretici.ꝑfecto
ſi fidē rectā haberēt.aut peccare timerēt.aut celebrare ceſ
ſarent. Scđo nō tm̄ mētis ſꝫ ⁊ corꝑis eſt attēdenda mū
dicia. Ideo caue ne accedas immūdꝰ. Nō tm̄ dico de im
mūdicia volūtaria.q̄ mortale eſt.ſꝫ et̄ de nocturnali ſiue
caſuali macula.q̄ impedit celebratōnem vbi nō ē magna
ncc̄itas vl' iuſſio p̄ceptōꝝ. Ubi g̊ dcā interueniūt.⁊ dicte
macule nō dederꝫ occaſionē vel cām ꝑ p̄cedētem ꝯcupiſ
centiā vl' inordinatā crapulā.nec ſecuta ē notabil' mentꝫ
inq̇natō ꝑ remīſcentiā ⁊ illuſionē fantaſticā carnaliū cre
do ꝙ accedere poſſꝫ ſaluō meliori iudicō.maxime ſi ſin-
gularꝫ deuotō rōe ſolēnitatis vl' alterius te traherꝫ ad ce
lebrādum. Cuſtodire etiā debes pudiciciā manuū quātū
potes ⁊ omniū mēbroꝝ tuoꝝ puritatē. Ūn̄ tibi cōſulo vt
p̄re ceteris hōībus om̄i tꝑe maxīe (dū miſſa celebrat̄)ca
ueas ab om̄i ꝯtactu:nō ſolū turpi ⁊ immūdo.q̄ fit cum
pctō.ſꝫ et̄ a q̇libꝫ indecēti ⁊ inq̇nato.⁊ totū te recolligas
vt nec actꝰ nec cogitatō ad aliqđ aliud diſꝑgat̄. Et inſuꝑ
curā habeas diligētē de mūdicia ⁊ nitore paramētoꝝ al
taris ⁊ ſacroꝝ vaſoꝝ.vt cum om̄i honore ⁊ diligētia tra
ctetur ille:q̄ eſt angel' ⁊ archāgel' tremēdus ⁊ honorādus
Tercio ꝓba teipſum ex q̄nta charitate ⁊ q̄li feruore acce
dis. Nō em̄ ſolum mortalia ſꝫ etiā venialia pctā per neg
ligētiam ⁊ ocium multiplicata.⁊ etiam ꝑ incōſideratōeꝫ
ac diſtractōem diſſolute vite ⁊ male ꝯſuetudīs.licet non
occidāt animam.tm̄ reddunt qn̄qꝫ hominē tepidum gra
uem obnubilatum ⁊ indiſpoſitum ⁊ ineptum ad celebrā
dum.niſi dicti pulueres ⁊ ſtipule venialium per afflatuꝫ

ſpūs ꝛ flammam charitatis ventilentur et conſumentur
exardeſcente igne cordis.ꝛ ex conſideratōne ꝓpe vilita
tis. Ideo caue ne nimis tepidus ꝛ ioꝛdinate accedas.ſʒ
reuerēter circūſpecte ꝛ conſiderate: Unde apoſtolus ad
coꝝ.xi Iudiciū ſibi mādncat ꝛ bibit ꝛc. Primū aptꝰ in-
ſinuat cum ſubditur dicēs.ideo inter vos multi imbecil
les.ſ.ꝑ fidei incōſtantiam ꝛ infirmi magno pccō ſaucia-
ti.ꝛ doꝛmiunt multi per toꝛpoꝛē ꝛ deſidiam. O q̄ꝫ graues
anguſtie.o q̄nte anguſtie me vndiqꝫ affligentes.accedere
indigne hoꝛrendū eſt iudicium:non accedere ex notabi-
li negligentia vl' cōtemptu damnabil' culpa. Nā cum ſa-
cerdos eſt abſqꝫ moꝛtali peccato ꝛ in ꝓpoſito bono nō
habens legittimum impedimentum.ꝛ non ex reuerentia
ſed ex negligētia celebrare omittit.tunc q̄ntum in ipo eſt
ꝓuat trinitatem gloꝛia ꝛ laude.angelos leticia.peccato-
res venia.iuſtos ſubſidio ꝛ grā.i purgatorio exn̄tes refri
gerio.eccīam xp̄i ſpeāli bn̄ficio.ꝛ ſeipm medicina ꝛ reme
dio ꝯtra quotidianas īfirmitates ꝛ pctā.qꝛ ſicut dt Am-
broſius. Si quotieſcūqꝫ effundit' ſanguis xp̄i in remiſſio
nē pctoꝝ effundit'.debeo illū ſꝑ accipe vt ſēper mihi pec-
cata dimittant'.q̄ ſꝑ pecco ſꝑ debeo hr̄e medicinam Iteꝫ
ꝓuat ſe oīmibꝫ talibꝫ ꝓueniētibꝫ ex ſacra cōione.i.ꝟtutibꝫ
cōionis:q̄ ſūt remiſſio pctoꝝ.fomitis mitigatō.mētis il
luminatō.interioꝛ refectō xp̄i.ꝛ coꝛꝑis eiꝰ miſtici incoꝛ-
ꝑatō.ꝟtutū roboꝛatō.ꝯ dyabolū armatō.fidei certitudo
eleuatō ſpei.exercitatō charitatis.augmētatō deuotōnis
et angeloꝝ ꝯuiuatio. Item nō ꝯplet ſibi iniunctuꝫ matie
dignitatis obſequiū.nec officiū exercet debite ſeruitutis
dei.ꝛ tn̄ ſcriptū eſt.maledictꝰ hō q̄ facit opꝰ dn̄i neglig-
ter. Item ꝯtemnit xp̄i ꝓceptū de obſeruātia huiꝰ ſacram̄
ti.iō xp̄s ꝯminat' niſi mādncaueritꝭ ꝛc. Itē abn̄cit viati-
cū ſue ꝑegrinatōis exponēs ſe ꝑiculo moꝛtis.qꝛ niſi acci
piat alimētū coꝛpoꝛis xp̄i.ꝛ vite vegetatōem.efficietur ſi
cut aridū mēbꝛū.ad qđ non trāſmittitur coꝛpoꝛalis cibi
nutrimentum. Ultimo quātum in ſe eſt euacuat diuinū
cultū ꝛ latriā creatoꝛi debitā ſic ingtꝰ de bn̄ficijs dei.nu

meri.ix.ca. Si qs mũdus est.ſ.a pccõ mortali ꝛ in itine/re nõ fuerit.ſ.aliter ĩpeditus.ꝛ tñ nõ fecerit phaſe extmia bitur aĩa illa de populo ſuo:qꝛ ſacrificiũ nõ obtulit dño in tpe ſuo. Ergo quãtũ potes toto conatu p exercitiũ bo ni operꝫ lachrimarũ ꝯtritõem ꝛ deuotõis flãmã. expelle a te oẽm torporẽ ꝛ negligẽtiam ne videaris reſpuere tan toꝝ cariſmatũ dona. Si ãt vis accẽdi ad amorẽ ꝯſidera tota mẽte iſta duo. Primo illius ſũme charitatꝫ incẽdi/um:quo ſũma bonitas ꝓ te vermiculo fetido tã penoſuꝫ ſuſtinuit crucꝫ obprobriũ: Scdo illiꝰ nobiliſſimi corpis cibatõem dulciſſimã ſãguiniſqꝫ potatõem. Primo atten das illã btãm mortẽ diſcutiẽs cãm. Cã aũt non fuit niſi nccitas nrẽ redẽptõis. Oĩs aũt lex ꝓ leſe maieſtatꝫ offẽ ſione offendẽtẽ iudicat reũ mortꝫ. Huiꝰ rei cã cũ eẽmus peccatꝫ exigẽtibus rei mortꝫ ꝓ recõpenſiõe tãti debiti mi ſerãs deus ꝛ humane miſerie ꝛ parcẽs nrẽ morti ꝓuidit et ꝯceſſit ꝑoribꝫ ꝓ hoim morte cedẽ fieri aĩaliũ ꝛ offerri ſi bi hoſtias ꝛ ſacrificia placatõis. vt qtiẽs qs peccaret to/tiẽs erat ꝓ eo hoſtiã nccẽ ĩmolari.q oĩa figure erãt ꝛ vm/bre donec xp̃s caput humani gñs mitteret viua ꝛ rõna lis hoſtia abſqꝫ pccõ:q ꝓ oĩbus hoĩbus ſeipm ex amore offerret ad mortẽ ꝓ noſtre mortꝫ redẽptõe. Sꝫ qꝛ non de buit pluries mori.eo ꝙ illa vna mors ſufficeret p peccatꝫ oĩbus factis et fiendis nõ ſufficit ꝙ illã vnam hoſtiã ſui corporis quõdam pro nob̃ ſemel ĩmolatã moriens relin qret quotidie a nob̃ ꝓ reſiduis delictoꝝ miſtice offerẽdã deo patri ꝓ ꝯmutatõe noſtre mortis.cui qtidie ſumꝰ ob noxii ꝑ pccm̃. Vñ Augꝰ. Iterat̃ qtidie hec oblatõ. licet xp̃s ſemel paſſus ſit.qꝛ quotidie peccamꝰ peccatꝫ ſine q/bus mortalis infirmitas viuere nõ põt Et qꝛ quotidie la bimur.qtidie xp̃us pro nob̃ miſtice ĩmolatur.ꝓpter hoc qcquid in miſſa agit̃ et omis ornatꝰ et cerimonia nil aliđ repreſentãt.niſi xp̃i paſſionẽ. Ob hoc ſuper oĩa eſt neccã/ria xp̃i mortꝫ memoria in miſſa. Vnđ ipẽ xp̃us. Mathei xxvi. Hoc facite ĩ meã ꝯmemoratõeꝫ Et apl's ꝑma coꝝ. xi. Quotiẽſcũqꝫ mãducabitꝫ panẽ hũc et calicẽ biberitis

morte̅ d̅ni annu̅ciabitꝫ donec veniat ſcꝫ ad iudiciuꝫ. Du̅
ergo accedis dic ex toto corde. Ecce celeſtis pater reco/
lens mortem illam vnigeniti tui domi̅ noſtri offerre tibi
hoſtiam hanc qua̅ ipſe olim tibi obtulit pro mea ⁊ totius
mu̅di ſalute. Ecce ad altare tue maieſtatꝭ tra̅ſmitto obla/
tione̅ viuam qua̅ tu in miſerato̅ne multa miſiſti ad altare
crucis pro nobis i̅molanda̅. Recordare ergo illius ſacro
ſancti ſudoris quaſi gutte ſanguis decurre̅tis in terram.
Reſpice illam ꝟgineam carne̅ ꝟberibus crudeliter flagel
latam. colaphis ceſam. liuoribus tumida̅. ſputis macu/
latam: clauis confixa̅. lancea vulnerata̅. Illa ergo pietas
que lilium tuu̅ traxit ⁊ vicit: vt in ſtatera crucꝭ totius mu̅
di peccata liberaret ip̅a te cogat pater miſerere nobis mi
ſeris. Reſpice obſecro no̅ noſtra peccata. ſed in facie̅ chri
ſti tui Non em̅ in iuſtificato̅nibus noſtrꝭ preces noſtras
proſternimꝰ ⁊ effundimus. ſed in multitudine miſerato̅/
num tuarum. Scdo ſi vis ad amorem accendi ⁊ inflam/
mari co̅ſidera illius ſacri corporꝭ cibato̅em dulciſſimam
⁊ vide q̅꜡ bonus ⁊ ſuauis e̅ ſpu̅s eius in nobis. qua̅qꝫ co̅
grua ⁊ vtilia prouidit nobis pater noſter celeſtis viuifi/
catia alimenta. Quia em̅ rato̅nabilꝭ creatura ad hoc facta
eſt vt ſit capax ⁊ ꝑticeps bonitatꝭ dei. ex qua ꝑticipato̅ne
viuere ⁊ ad beatu̅ eſſe perueire de̅t. ſine qua ex ſe ad nihi/
lum tendit ⁊ ad mortem ſempiterna̅. niſi ꝑ cibum viuifi/
canteꝫ iugiter regeretur ex ꝑticipato̅ne diuie ꝟtutis ⁊ glo
rie: qua̅ ꝑticipato̅em ideo comeſtione̅ voco. qꝛ ſicut cor/
pus ai̅male per cibum viuificatur caleſit ⁊ impiguatur.
ſic ai̅ma rato̅nalꝭ per ſpm̅ chriſti (quo frui debet pleno af/
fectu ⁊ intellectu) nutritur vegetatur et infla̅matur. Et an
geli i̅ patria pleno hauſtu bibunt de perhe̅ni et viuo fon
te lumis ac ſacia̅tur ab vbertate domus eius. Sic ſapie̅/
tia ante prouidit vt ro̅nales ai̅mas hoim. quas tam care
redemit. et per gra̅m magnificauit et effecit ſimiles ange/
lis dei cibaret illo pane quo a̅geli nutriu̅tur ſine quo nec
iſti nec illi viuere poſſunt. ⁊ hoc ꝑ alique̅ modu̅ co̅uenien
tem nobis ꝑuulis. qꝛ impoſſibile eſt nobis comedere cu̅

iſto mortali corꝑe illũ panẽ vite in ſoliditate ꝓprie forme ſcȝ diuinitatis. et ideo vt comeſtibilẽ nobis panẽ ꝓberet ſub forma ꝯuenientiori. ſ. panis et vini corꝑalis dedit propt̃ cõueniẽtiã panis ad panẽ et refcõnis ad refcõnẽ. vt ſicut angelos viuẽtes ſpũs cibat verbo increato. ſic mortales hoies cibaret ꝟbo incarnato in ſacramẽto ſuſcepto. Unde dcm̃ eſt. panẽ angeloꝝ mãducauit hõ ꝛc. Et ego ſum panis viuus q̇ de celo deſcẽdi. Itẽ nota ꝙ ſicut cura eſt deo de corꝑe aialis cuiuſcũqȝ prouidere illi cibũ conuenientẽ. ſic cura eſt eidẽ de nutrim̃to nobiliſſimi ſui miſtici corpis qđ eſt eccl'ia. cuius xp̃us eſt caput. nec aliũde vegetare debet ꝛ viuere ꝙ a capite ſuo vt oia membra ſe veri iuſti vnita et ſibiinuicẽ coherentia in xp̃o capite ipſius ſpũ et amore nutriãtur. ꝑ hoc ſacramẽtuȝ vnitatꝭ et pacꝭ Et ꝑ hoc ſicut nõ eſt vita corꝑi ſine incorruptõe cibi cõuenientꝭ ei. ſic aĩe rõnali nõ eſt vita ſpũalis ſine incorꝑatõne et viſceratõne huius cibi ſpũalis ſibi ꝯuenientis. Unde inq̇t xp̃us. Qui mãducat me viuit propt̃ me Hec eſt drĩa inter comeſtionẽ ſpũalem et carnalẽ. qꝛ ibi cibus comeſtus trãſit in ſubſtantiã et nutrimẽtum comedentꝭ: hic vero comedẽs incorꝑatur xp̃o et tranſit in vnitatem et amorẽ ſpũs chriſti. Ideo dcm̃ fuit Auguſtino Non ego mutabor in te. ſed tu mutaberꝭ in me. i. in mei ſil'itudinem. ſ. boitatem. ſcitatem ꝛc. ſicut ignis ferrũ i ſui ſil'itudinem cõuertit. Quarto et vltio proba teip̃m propter q̇d et propter quã cauſam accedas. Et hic dirige acieȝ mentꝭ ad duo ꝑcipue. ſcȝ ad purum affectuȝ et deſideriũ ſanctum. Secũdo ad debitam intentõem et ꝓpoſituȝ neceſſariũ. Primo vide q̇d deſideres ne forte propter auariciam aut timorem. aut vanam gloriã. aut ꝯſuetudinem alicuius mũdane cõplacentie. aut tẽporal' fauorꝭ et hmõi cauſa accedas. ſicut multi diebus iſtis abutũtur ad ſuaȝ perditõem quod datum eſt ad ſalutẽ. Ve ve domie deus quanti hodie infelices ad ſacros ordines accedunt et diuina miſteria: nõ celeſtem panem ſed terrenũ. nõ querẽtes ſp̃m ſed lucrum: nõ dei timorem ſed ſuam ãbitõne. nõ ſalutem animarũ: ſed queſtum pecuniarum. nõ chriſto ſerui

re mũdo corde ⁊ corpe in ſacris miſteriis ſed deliciari. di
tari ſupbire ⁊ luxuriari de primoio xpi. ⁊ elimoſinas xpi
ani ppli ⁊ eccl'iaſticas dignitates ãbiendo multꝫ litigiis
et ſimoniis poti⁹ rapiũt q̃ʒ hoẽſte ꝯſeq̃nt. nõ vocati a do
ſed impulſi a dyabolo. Tu autem homo dei dirige vota
tua ⁊ deſideria tua ad deum: ⁊ vide q̇bus affectõnibus ⁊
deſideriis trahi debeas ad ſacra miſteria celebrãda. Pri
mo trahet te ⁊ inducet conſcĩa et remorſio defcõrum ſpe-
rans per eum quaſi ꝑ hoſtiam placatõnis ab om̃i pecca
to purgari: Secũdo tue infirmitatꝫ intuitus et conſide-
ratio vt eum quaſi medicinam ad te voces ꝑ quẽ ab om
ni infirmitati curerꝫ. Tertõ preſſura alicuius tribulatio
nis vt per illum (qui om̃ia poteſt) ab omni aduerſitate ci
tius libererꝫ et protegarꝫ. Quarto deſideriũ alicui⁹ gra
tie vt ſpũalis beneficij impetrãdi. vt ꝑ eũ (cui pater nihil
negare poteſt) obtineas Quĩto grãrum actio pro oĩbus
beneficijs tẽporalibus ⁊ ſpũalibus tibi ⁊ aliis impenſis
cum nihil habeamus deo retribuere pro oĩbus que retri
buit nobis. q̃ʒ calicem ſalutarꝫ accipere et ſacrificare ho-
ſtiam laudis. id eſt Jeſum chriſtũ. Sexta caritas ⁊ coo-
peratio proximoꝝ cum pro ſalute viuoꝝ ⁊ requie defunc
torum nihil efficatius interpellet q̃ʒ xpi ſanguis effuſus
in remiſſionẽ peccatoꝝ. Septĩo ẽ laus dei et ſanctoꝝ cũ
non habemus quo poſſemus deũ et ſanctos pro ſua dig
nitate melius laudare q̃ʒ chriſtum ſacramẽtaliter deo pa
tri offerre et ĩmolare. Octauo dei amor et dilectõ vt eum
inuites ad te. et per inuiſceratõem ſpũalis refectõnis in te
ipſo cum dilectabil'r amplexerꝫ. Nono ſitis et deſideriũ
augende caritatꝫ chriſti per augmentum grãrum et cariſ
matum. q2 hoc ſacramentum fontem continet grãrum. et
ſanctificatorem et actorem continet ſalutis. ſ. dñm ieſum
xpm. Jdeo dr eucariſtia. i. bona grã: Cetera aũt ſacramẽ
ta fluẽta ſtꝫ et riuuli grãrũ q̇bus ſcĩficamur. Decĩo ardor
et ſuſpiriũ quo totis viſceribꝫ ꝟtute h⁹ exceſſiue caritatis
et dulciſſime refcõnis cupias ſanctificari ab om̃i inq̇na-
mẽto carnis et ſpũs eripi ab õnib⁹ ꝑiculis et tẽptatõnibꝫ
ac inſepabiliter vniri xpo ſaluatori et conſeruari in ſuo

amore. Unde inq̄t xp̄us. Johis. xvij. Pater quos dedi-
ſti mihi volo vt vbi ſum ego illinc ſint mecū. vt ſint vnū
ſicut nos vnū ſumus. ego in eis ⁊ tu in me vt ſint cōſum-
mati in vnū. Scd̄o dirige mentem ⁊ debitā intētōem et
ꝓpoſitū circa ea que agere debes ſcȝ deum ꝑ latriam co-
lere. Cult⁹ āt latrie ſoli deo ꝓꝑus ē honor impēſus ſūmo
creatori ex debito ſeruitutꝭ. quo obligamur nō ſolū nrā.
ſed noſipos impēdere pro ſuo honore ⁊ mori ſi expedie-
rit. ⁊ recognitōem beneficioꝝ ſuoꝝ ⁊ ſue imenſe bonitatꝭ
nobis oſtenſe. ⁊ hoc cōtrito corde ⁊ corpe huiliato. ⁊ to-
to affectu ⁊ habitu geſtib⁹ ⁊ ſignis proſternētes nos an-
te oculos ſue maieſtatꝭ. ac ſacrificijs ⁊ mūeribus eum ve-
nerantes: referamus ad ip̄m ſpem | oēm noſtrā. et deſide-
rium noſtꝝ. tanq̄ȝ in finem vltimū propter que oīa expec-
tantes ab eo meritū ⁊ retributōem bonoꝝ noſtroꝝ ⁊ malo-
rum ſ͛m retributōem iuſticie ſue ſuiq̄ȝ beneplaciti. Alijs
vero ſanctꝭ exhibetur honor ⁊ deuotio que d̄r dulia. que
nō ē cult⁹ nec adoratō ſȝ ſubrogatō ⁊ īuocatō ſcōꝝ vt ſint
apud deum īuocati pro nobis et oīs reuerētia que eis i-
penditur propt͛ deum (cui ſunt ꝯiuncti) exhibetur. Deus
autē debet a nobis in imēſum timeri. honorari et amari.
Primo ex cōſideratōne ſue oīpotentie et iuſticie. que nos
pleniſſimo iure dānare pōt et ſaluare. Eſt etiam ſūme ti-
mēdus ex hoc em̄ timore oritur dolor de peccatꝭ ſuſpi-
ria pudores. lachrime tūſiones pectoris: ſupplicatōes ie-
iunia diſcipline ꝑegrinatōnes et hmōi. Scd̄o ex cōſide-
ratōne ſue ſapiētie et maieſtatꝭ ſūme eſt adorādus. Ex h̄
nanq̄ȝ honore oritur veneratio et reuerētia. genuflectōes
proſtratōes. orōnes. purificatōnes. conſecratōes. mūdi-
cia ſacroꝝ vaſoꝝ verboꝝ et pauimētoꝝ ornat⁹ et decor
feſtiuitates. et celebritates. et ſolēnitates. lumiariū cātus
et pſalmodye ymnoꝝ vel lectōnum et hmōi. Tertō ex cō-
ſideratōne bonitatꝭ et clementie ē infinite amādus. Ex h̄
aūt amore oriūtur grārum actōnes laudes ymni bn̄dic-
tiones. vota ſcā incēſatōes et hmōi. Jtē intēdere dēs vt
ex frequētatōe diuini cult⁹ nomē dei ī nobis ſcificet͛. et a
nob̄ ꝑ ſcitatē vite glificet͛ ī mūdo. vt creſcat ī vrbe cult⁹ ⁊

honoꝛ dei. vt cognoſcat nos totus mnudus eſſe clericos
vnius veri dei ⁊ ſaluatoꝛis Jeſu chꝛiſti. Quarto intēde-
re dēmus moꝛtē xp̄i meoꝛari. ⁊ de hoc dcm̄ eſt ſup̄. Quī
to intēdere dēmus totam eccleſiā iuuare vt ſupra Ꝓpo
nas etiā deū oꝛare ꝓ papa cardinalibꝰ archiep̄is ep̄is pa
ſtoꝛibus doctoꝛibꝫ ſacerdotibus clericis monachis reli-
gioſis monaſterijs ⁊ om̄ibus xp̄o ſaūlantibus pꝛo regi-
bus ducibus ꝑncipibus ceteris nobilibus pꝛo ꝟginibꝫ
viduis ⁊ oꝛphanis ꝑegrinis captis aflictꝭ debilibus in-
firmis ⁊ pꝛo om̄i populo dei: etiā pꝛo paganis ⁊ ſciſma-
ticis ⁊ hereticꝭ. vt ꝯuertātur ad deum verū. ⁊ ad ſancte ec
cleſie vnitatē Item in ſpēali oꝛare debes pꝛo aliq̄bus ca
ris. ſ. parētibus ꝯſanguineis amicꝭ deuotis ⁊ recōmēda
tis tibi. ac in tua oꝛōne ſꝑantibus Itē ſingulariſſime pꝛo
teip̄o. Unde ſi aliquē pꝛedcōꝝ fideliū ꝑcipue pꝛopt̄ odiū
vel rancoꝛē excludis. vt nō ſit ꝑticipes tanti bn̄ficij: moꝛ
taliter peccas. agens cum odio diuina miſteria His pꝛe
miſſis poſtq̄ꝫ examiatōne pꝛedictoꝝ in meditatōne tua ex
ardeſcit ignis in coꝛde tuo. euome ⁊ purga feces peccato
rum tuoꝝ ſpū contritu ⁊ huiliato. meoꝛans quanta cōmi
ſiſti cogitatōne verba ⁊ opere. quanta bona omiſiſti. que
debuiſti facere et potuiſti. et vadas ad ſpiritualem medi
cum et patrē. dic peccata tua nō cōmuni et gn̄ali cōfeſſio
ne vt q̄dam duri coꝛde faciūt. palliātes folijs cōmuniū
verboꝝ in gn̄ali cōfeſſione ſua enoꝛmia pctā et abſq̄ꝫ vere
cundia et doloꝛe taliter pꝛoferētes. vt etiam in plateis poſ
ſent taliter abſq̄ꝫ ruboꝛe publice confiteri. hec nō eſt con-
feſſio ſed deriſio et deceptō. Sed ſi vis ſanari aperi vul-
nera tua et de ꝓfundo coꝛde. et narra clare et aparte que
poſt vltimā confeſſionē egiſti non ſolū opera ſed et cogi-
tatōnes ꝑuſas. quarum delcātio mentem maculauit. nō
ſolum moꝛtalia ſed etiam venialia que mentē moꝛdent ⁊
ledunt. Certe ꝑ moduꝫ generalē bꝛeuiter ⁊ clare expꝛime
deinde ꝑacta penitentia tibi iniūcta decanta cum deuo-
tione illos q̄nq̄ꝫ pſalmos. Quā dilecta Benedixiſti In-
clina domīe. Credidi. De pꝛofundis cum ſuis ꝟſiculis ⁊

orõnibus. Dicas etiã ſi tempus ſuppetit oratõem illam. Sũme ſacerdos ꝛc. que valde efficax eſt ꝛ deuota. Poſtea procedens ad altare recole chriſtum euntẽ ad crucẽ ꝛ fige cor ad ea que in paſſione geſta ſunt. legas clare ꝛ diſtincte ea que legẽda ſunt nõ multiplicando collectas nimias: nec alia legẽdo ex deuotõne vel pro ꝓpo arbitrio. ꝙ̄ quod a ſanctꝭ patribus inſtitutũ eſt. Cum autẽ ꝑuenires ad ſacrum canonẽ recollige mentẽ ne per diuerſa vaget. ꝛ appone diligentiã magnam in ſignis ꝛ actibus maiorẽ in verbis maximã in intentõne propter continẽtiam diuinitatis imenſe. In memẽto tam pro viuis ꝙ̄ defunctꝭ ſiue mortuis nõ fiat cum voce ꝛ ꝟbis recõmẽdatio. ſed tantũ mente diſcurre ꝑ quaſdã perſonas magis intimas ceteraſq; recollige ſub compẽdio. referens intentionẽ ad om̄es pro quibus antea oraſti ſiue orare ꝓpoſuiſti. Duz ꝑueneris (ad que pridie) dirige mẽtem tuam ꝛ intẽtionez ad faciẽdum id quod intellexit chriſtus in ſua cena. ꝛ qđ intẽdit ſancta mater eccl'ia. In cõione autẽ pauliſꝑ ſubſiſte ꝛ dic nõ lingua ſeu labijs ſed corde. Domĩe mi quis es tu. et quis ſum ego. vt p̄ſumam te mittere in latrinam corpis mei et anime mee. Ut quid me feciſti vt tibi hanc iniuriam execrãdam facerẽ. Mille em̄ lachrimaꝝ anni et penitentie non ſufficerẽt ad tam nobile ſacramẽtum digne ſemel ꝑcipiẽdum. quãtomagꝭ ego miſer indignus ſuz qui cotidie pecco. incorrigibilis ꝑſeuero et in peccatꝭ accedo. Sed in infinitum maior ẽ miſericordia tua ꝙ̄ mea miſeria. Unde de tua pietate confiſus te ſumere preſumo Hec em̄ duo maxime requirũtur ad congruam ꝑceptionem ſacramẽti. ſcilꝫ profunda hũilitas cum ãnihilatione ſui. et conpaſſio mortꝭ chriſti. Poſt cõmunionẽ (ſi nõ ſentis aliquam ſpũalem refcõem) ſignum ẽ ſpiritualis infirmitatis vl' mortis. Ignem poſuiſti in ſinum et nõ ſentis ardorem. mel in ore et non ſentis dulcedinem. Si vero conſolationẽ ſentis aliquaz nõ tibi tribuas ſed ſue bonitati que etiam extẽditur ad malos ꝛ indignos. Et dicas

in corde tuo. Ad meam miſeriam deteſtandā me vicit beneficiis ſuis. Si mihi peccatori talia fecit. quid faciet ſi vitam meam correxero. Jdeo totis viribus volo me mutare ꝛ ſemꝑ ſibi adherere. Hoc autem non reputes poſſe tua virtute: ſed auxilio gratie. quod ipe tibi et mihi preſtare dignetur. Amen.

Explicit Ttractus deuoti patris Bonauenture ordinis miorum de corpore chriſti. et de ꝑpatione ad eius deuotam ſuſceptōem ritamqȝ celebratōeȝ miſterij miſſe. Anno incarnationis domini. M. CCCC. xcix.

Andigud aqas p̄ui'butur agar
et Lessias fine

Diuidur et parte me hessel ab hessrw
tutus

1110-1212